

Saopćenja

REFORMA FAKULTETA POLITIČKIH NAUKA

Pod tim je naslovom u časopisu *Il Mulino*, 14. II 1965. objavljen veoma interesantni članak Alberta Marradija, zanimljiv kako s aspekta konstituiranja ovog Fakulteta, posebno korelacije pojedinih kolegija i uopće nauka koje se predaju, didaktičkih metoda, funkcije Fakulteta, smjerova kvalifikacije, dužnosti i odnosa nastavnog kadra, tako i s aspekta afirmacije i potrebe Fakulteta tog tipa, odnosno stručnjaka koje će taj Fakultet dati društvu. Nama su posebno značajna ta razmatranja budući da se slična pitanja upravo sada postavljaju pred institucije političkog studija i pred našu javnost.

Članak, o kojem je ovdje riječ, prvenstveno ukazuje na Dokumentat izglasan prilikom Drugog nacionalnog kongresa* studenata političkih nauka u Torinu (19—22. decembra 1964) donoseći ga u kontekstu kako bi se jasnije uočili zahtjevi studenata neusklađeni s programom reforme školstva. Nas, međutim zanima više sam prijedlog organizacije nastave i uopće režima i programa studija na fakultetima političkih nauka, pa će ova informacija biti orijentirana u tom pravcu. Zbog toga ćemo preći preko zahtjeva o — pravu studiranja — koje prema programu reforme ne shvaća studenta kao pravog intelektualnog radnika »društveno korisnu i produktivnu individu«, što s druge strane, zbog troškova izdržavanja, dovodi studenta u ovisnost od njegove porodice koja također nije u stanju da te troškove podmiri.

U određivanju — didaktičkih metoda — studenti zahtijevaju da »seminari i vježbe, shvaćeni kao pravi i vlastiti radovi u grupi, mogu postati ključni instrumenti više za produbljivanje znanja, nego za utvrđivanje napredovanja studenata, sadržavajući također potpunu aktualizaciju ispita...«

To je u skladu sa shvaćanjem da teoretska aktivnost implicira istraživački rad studenta tokom svih stupnjeva fakultetskog školovanja, kao i da je integriranje dvaju polova, to jest teorije i primjene istraživanja u međusobnom prožimanju, premisa za bilo koji vid intervencije univerziteta u društvenu stvarnost.

Funkciji asistenata na fakultetu dana je u Dokumentu posebna pažnja kao i »osnivanju recipročne kontrole između studenata, profesora i asistenata.«

Prema pisanju autora ovog članka i prema dijelovima teksta Dokumenta izglasanog na studentskom kongresu u Torinu, vidi se da ni u Italiji nije još potpuno riješeno pitanje strukture fakulteta

* Prvi nacionalni kongres studenata političkih nauka održan je u Firenzi, maja 1963., u znak protesta prema novom zakonu koji spaja dva predmeta na fakultetima i to: Instituciju prava i krivičnog postupka s Naukom o financijama, usprkos zahtjevima studenata za opću reformu studija u skladu sa suvremenim potrebama studenata i društva.

političkih nauka, samo s tom razlikom da tamo nisu niti izdiferencirane neke od znanosti koje nužno moraju biti zastupljene na fakultetu te vrste, kao npr. sociologija. Također je sporno, s obzirom na reformu fakulteta, pitanje distribucije, kao i distinkcije pojedinih nauka odnosno njihovih nastavnih planova i programa na tim fakultetima, posebno ekonomije i historije.

Prema nekim sugestijama fakulteti ekonomskih nauka, treba da budu ovako orijentirani:

- a) Komercijalni smjer, (u granicama samostalnog fakulteta)
- b) I. općeekonomski smjer, (koji će pripremati »inžinjere ekonomiste-statističare«)

II. ekonomsko-upravni smjer, (koji će pripremati posebne »ekonomske-upravne inžinjere«)

pa u vezi s tim studenti fakulteta političkih nauka smatraju, da će takav tip ekonomskog studija na njihovim fakultetima »naći svoj prirodni ambijent.«

U pogledu historije, kao kolegija, koja predstavlja okvire svih nauka smatra se da je njenom smjeru »antike« i »opće historije« tačno određeno mjesto unutar fakulteta historijsko-filozofskog, međutim studiranje »historije (novog vijeka)« suvremene . . . , »organski se uklapa u okvir fakulteta političkih i društvenih nauka . . .«

Pisac ovog članka, također smatra, da je potrebno u fakultete političkih nauka uvesti i neke pravne kolegije, gdje oni »ne bi bili shvaćeni kao informativni kriterij nastave drugih društvenih nauka . . . , već kao informacija u svrsi instrumenata.«

U plediranju za potpunu afirmaciju sociologije i njezine autonomno egzistiranje navodi se da je udio te nauke fundamentalan u mnogim drugim naukama, kao ekonomiji i historiji pa i u pravnim naukama, te da se postavljenje sociologije unutar filozofskog fakulteta ne može održati.

Pri ispitivanju kriterija plana studija izdvojile su se tri osnovne funkcije univerzitetske nastave:

- pripremanje (preparacija)
- obrazovanje (formiranje)
- osposobljavanje (kvalifikacija)

studenata, kao budućeg rukovodećeg, nastavnog ili naučnog kadra.

— Pripremanje — treba da se prilagodi studentu kao profesionalno-naučnom liku upoznavajući ga s bazom nastave, imajući u vidu stalno i dopunsku nastavu, i to sve na taj način da on može u izvjesnom smislu samostalno reproducirati svoje znanje. Kod toga treba studenta orijentirati u odnosu prema napredovanju naučno-praktičnog saznanja i prema funkciji modificiranja profesionalne situacije.

— Obrazovanje — je suštinski metodološka funkcija koja sa drži neku odabranu nastavu tipa historijsko-filozofskog i matemat-

skog koja je nužno potrebna — pripremama —; uz tu funkciju je dodana veoma specifična sadržina nastavne materije koja odgovara zahtjevu određene uloge aktivnosti, a ta se može nazvati — kvalifikacija.

Kvalifikacija tako shvaćena jeste različita od onog što se obično podrazumijeva terminom — specijalizacija —, upravo zato jer su specijalizaciji pretpostavljene pripreme i obrazovanje, a kvalifikacija ide uporedo s njima (u toku studija). Zbog toga je važno vremensko razlučivanje u toku četiri godine studija. Kroz ove dvije godine studija, u stvari propedeutike, bili bi zastupljeni obrazovni i pripremni smjerovi i tokom druge dvije godine, tj. godine specijalizacije u kojima bi bila nastava kvalifikacije.

Autor članka ističe, da je zbog općenitosti propedeutike potrebno u drugu godinu studija uvesti grupu odabranih predmeta unutar kojih bi se izvršio izbor u kasnijim smjerovima za koje student želi da se opredijeli. Također ne treba ometati izbor nekog drugog smjera, sa strane studenta, na kraju prvog dvogodišta, ako student na način adekvatan tipu kvalifikacije dopuni svoj studij.

Predlaganje, međutim, previznog popisa nastavnih predmeta propedeutike, veoma je teško, jer bi se moglo shvatiti kao povreda autonomije fakulteta i zbog nekih drugih razloga, pa je ovdje plan propedeutike usmjeren samo indikativno.

»Prva godina treba da ima četiri nastavna predmeta s funkcijom pripreme, to jest:

- uvođenje sociologije;
- politička ekonomija;
- suvremena historija;
- uvođenje javnog prava

i dva informativna predmeta:

- opća matematika (koja ne treba da bude obavezna za one koji odaberu historijski smjer);
- političke doktrine (možda dovoljan kao semestralni kurs).

U drugoj godini, kako smo rekli, potrebno je uvrstiti neke opće predmete koji bi trebalo da budu:

- metodološka statistika;
- logika i metodologija društvenih nauka;

i jedan semestralni kurs po izboru između društvene psihologije i kulturne antropologije. Nastavljajući druga dva predmeta razdvojena u budućem vidu smjerova, i to:

- za politički smjer: institucija privatnog prava; upravne nauke;
- za sociološki smjer: strukturalna sociologija; historija socioloških misli;
- za ekonomski smjer: historija suvremene ekonomske misli; matematika za ekonomiste;

— za historijski smjer: historija ekonomike; metodologija historijskog istraživanja;«

Govoreći dalje o važnosti stranog jezika za svaki pojedini smjer, predviđa se slijedeće: »Na kraju prvog polugodišta treba da se održi pismeno ispitivanje iz dva jezika (prijevod) i iz jednog od njih usmeni ispit.«

U obrazlaganju navedenih smjerova ukazuje se na prednost kvalifikacije studenata i njihovo uključivanje u odgovarajuće funkcije u društvu, za koje će oni biti specijalno i potpuno obrazovani.

Da bi to bilo doista tako, potrebno je oformiti jedan konzultativni organ sastavljen od profesora i asistenata koji bi pomogao studentima pri odabiranju smjerova kvalifikacije.

Dalje se ukazuje na teškoće pri izboru kvalifikacije, jer pojedini centri fakulteta donose samo one smjerove koji odgovaraju njihovim mogućnostima i njihovom nastavničkom kadru.

Nema sumnje da su, prema svemu izloženom u ovom članku, problemi talijanskih fakulteta političkih nauka barem djelomično slični problemima s kojima se susrećemo danas i mi u institucijama političkog studija, te da bi bilo korisno proučiti neka od njihovih rješenja, kao na primjer organizaciju specijalizacije, odnosno kvalifikacije studenata koja je originalno rješenje adekvatno novom tipu fakulteta.

Nada S. JAMAN